

Előfizetési feltételek:
 Egész évre 6 frt. — kr.
 Félévre . . . 3 " — "
 Negyedévre 1 " 50 "
 Egyes szám 10 kr.

HALADÁS

Hirdetések díja:
 4 hasábos petsor 5 kr.
 Nyilttérben . . . 20 kr.
 Bélyegdíj egyes hirdetéskor . . . 30 kr.

Társadalmi, tanügyi, közgazdasági és ismeretterjesztő közlöny.

Szerkesztőségi iroda:
 Főtér. 5 sz. a., hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.

Megjelen:
 Szerdán és Szombaton.

Kiadóhivatal:
 Volcz B. könyvnyomdája. Mindennemű pénzek, hirdetések és reklamatok ide intézendők.

A vidék társadalma.

(—) Nem ártana valamivel több szellem, nagyobb mozgékonyabb, figyelmesebb éberség több hajlam a simulékonyságra, mert így igen aluszékony, rejtett célú és valóban megnevezhetlen a mi társadalmunk.

Minden ember megy a merre ösztöne hajtja; esiga módra magában zárkozik, a mi a magán ügyeit illeti, de sikra száll megbírálni, megdorgálni, ha mások ügyeiről, avagy személyéről van szó.

Mindnyájan — magunk előtt — nagy emberek vagyunk; a többiek mitsem érők; csak, hogy azok a többiek is épen így gondolkodnak és következőleg kölcsönösen nagyok és semmik vagyunk.

Igy a mozgékonyabb és tevékenység szerfelett veszedelmes irányban nyilvánul.

Mín törjük fejünket?

Iparkodunk lehetőleg távol tartani magunktól és mieinktől azokat, a kikkel egy társadalomban élünk; határokat szabunk és kerítéseket emelünk egymás között, hogy képzelt „magasságunk” esorbát ne szenvedjen, hogy azt a kedves „külömbiséget” köztünk és mások között fenntartsuk; csak hogy azok, a mások szintén így gondolkodnak, és így az egészséges polgári elemből lesz vézna „uri” osztály, melyet csak azért nem respectálnak, mert polczokat keres és nem szeret a földön járni, a hol az ember járni szokott.

Minden család báriádokat von maga körül; minden egyes barikádokat emel különös személye körül, a társadalom elveszti erejét zománcczát, rugékonyságát és mindazon kedvességeit, melyek más helytt az életet anyira vonzóvá és kellemessé teszik.

Mire képes egy ily társadalom?

Semmi! Ammilyra, mintha nem is volna, mert nincs ütere, nincs szelleme, nincs akarata az összetartásban, nincs az összeműködésben, minden ember más felé tart, más felé húz és így egymás erejét egyensúlyozzák.

Ha eszme támad megbukik; a társulást megakadályozza a rossz akarat és intrigua, a közönyösség, vagy a lajhári téltlenség; ujtani akarsz? kikacagnak, vagy azt mondják, hogy bolond vagy s félre állanak tőled!

A lipot mezei tébolydát hozzák javaslatba, ugyan nem azért, mert talán eszméd nem volna jó, hanem azért, mert nem az ő üres ágyukban nyert életet; s a mi az ő ágyukból támad elő, azt ismét megemészti a mi kritikánk s fine-finale nincs semmi.

Igy aztán eléli az ember 60 esztendeig, ha jó kötésű; ha pedig ezingár, eléli 40-ig aztán felfordul és senki sem mondja utánna „az isten nyugtassa, mert sok jót csinált életében!” Nincs mi fenntartsa emlékünket s ha mi bennünk a lelkiismeret lelkiismeretes volna, halálos ágyunkon kötségekbe kellene esnünk, hogy 60 esztendeig mit sem csináltunk a siralom völgyében.

Ha az ember hivatalnok, azt hiszi hogy ha 6 órán át irodában görnyed, kötelességét telje sítette; ha pap és egyszer egyhéten templomba megy, altatja magát, hogy hivatalát „betöltötte;” ha iparos, gondolja, hogy eleget csinál, ha dolgozik; a kereskedő pedig, ha portékát egész nap

kinálja; mindez szép foglalkozás semmi kétség benne, de hiszen az embernek magasabb feladatai is vannak — a társadalommal szemben emelni a közjót s közvetve az ország felvirágzását.

Ez ép oly feladat, mint a hivatal, a munka.

E társadalommal találkozunk a vidéken igen sok helytt, e társadalom rossz szellemét kell megfojtani, megölni, hogy legyen egészséges társadalmunk, melynek ütere legyen, mely szemelőtt tartsa a közjót és dolgozzék érte.

Ez állapotból, száz esztendő nem fog annyit eredményezni, mint egy esztendő egészséges társadalom mellett. (—)

Mikor a tépés árát pántlikára adják.

(Szomorú vigász.)

Megütötték a nagy dobot egy brassói lapban.

„Fráterilor!” És a felhívás kezdete „ide fillereitekkel, ha van még vagy egy; fordítsátok csak ki ezondrátok zsebeit, s ha csak ugyan fogtok kapni abban most az aratás előtt, vagy egy grosiczát, küldjétek azt Brassóba Manole urhoz, a ki az irántatok való szíveségből megteszi azt, hogy bepakolja és elküldi Bratiano mariasa-nak Bukurestbe, a ki aztán ismét szíves lesz nektek „nyugtá”-t küldeni orosz pázsúrával.”

Azt mondják, hogy testvéreiteknek kell az a pénz, az utolsó dénár! s mondják azt is, hogy testvéreitek veszőlyben vannak.

Minő hobotosság! Veszőlyben vannak ők, a kik a muszka pápa markában vannak; ők, a kiket a muszka ölkében visznek ki, hogy löjjenek már egyet.

Minő veszőly lehet az és ki fenyegeti! Hisz, a testvérek függetlenek; vitéznek és pénzesek! Muszka hátán lovagolnak; esznek és isznak; sebesült nincs és nincs is kilátás arra, hogy legyen; a menyecskék és leányok nyalka kozákok karjain lejtnek; deli suhan-czok csipdesik a hölgyek piros árcait, soha ily erősek, testesek, nem voltak ők.

Mire kell a pénz? Talán bizony a kozákoknak kell, hogy a leányoknak piros pántlikát vegyenek; vagy a fürge menyecskének topánkát? egyebet nem is hihetünk, mert pénzük egyébre van, erejük van, és van pártfogójuk is, csak sebesült nincs, a mire a pénzt kéri.

S csakugyan testvérek ők?

Manole uram! ugyan megtudná mondani, hogy melyik ágon testvérek? és különösen, mikor adták felét annak ott künn, hogy ezek itt benn csakugyan testvérek?

Hisz a mi román földészünket megeheti a nyomor, mert azon ugyan nem segít Bratiano, hanem segítünk mi! Miért fordítják ki tehát zsebeit s veszik ki abból azt a melyet mi kölcsönöztünk neki, hogy élhessen.

Vagy érdem kell Manole urnak arra, hogy muszka pázsúrárt kapjon?

Nagyon könnyen juthat hozzá, tetovirozhatja a maga és övei homlokára s viselheti azt családi cimérül.

Humanismus doigozik itt?

Mutatassa meg Manole ur a testét, mely számalomra méltó, mely a humanismusra appellál, hogy segítsen rajta? Mutasson egy eltört kart, egy kifuzamodott lábat, mely tépésre szorult?

Ugye nem tud?

Akkor ne is várja, hogy mi eltartsuk tépéssel a koremai verekedőket, hisz nekünk is vannak betegink, sebeink, melyekre tépés és segély kell.

Én legalább azt hiszem, hogy itt minyájan úgy okoskodunk, s ha véletlenül valaki oly irányban té

pés — szedésben elegyednék, oly tégésben részesülne, a mely igazán tégést igényelne, hogy begyógyuljon.

A dolog komoly oldalát tekintve, szer felett sajnálkozni tudunk azon hogy a román nép „előkelői” csak ott vannak mozgásban „nemzeti ügyben,” a hol nem kell s ott még fülöket sem mozgatják, a hol kellene.

Egy — egy üdvös ezéla a román előkelők nem gyűjtenek; egy — egy intézetre husz esztendő óta nem tudtak egy pár ezernél többet gyűjteni s azok is elkezelés alatt állanak, s ime valami 20 ezer forintot és értéket össze harácsoltak, hogy legyen a kozáknak pénze piros pántlikára és topánkára.

Helyes-e ezen eljárás társadalmi szempontból, akkor, a időn a humanismus e segélyt igénybe nem veszi, fejték meg azok, a kik nyomorultul ilyen adóztatásba keverik a szegény román népet!

A csatatérről.

A muszka Galacznál 3000, más hírek szerint 6000-en a Dunán átkeltek, s egyenesen Macsinnak tartva, a basibozukakkal vívott csata után Macsint bevették.

Braila és Macsin között most már a közlekedés folyton tart, s a csapatok folytonosan nyomulnak előre.

Szulejmann és Alisaib pasa vezérlete alatt az albániai és herzegovinai hadsereg egyesült és Cetinje felé nyomul, Montenegróban nagy a rémület.

Ázsiában a törökök két nagy csatát nyertek, egyet Vannál, a másikat Elbászánál, a muszka hadsereget mindkét helyen tönkre verték, a hogy az a legnagyobb rémülettel futásnak eredett.

Egy bukaresti lap azt az impertinens hírt közli, hogy a háboru tartama alatt két orosz hadtest Romániában marad, hogy a magyarok harci kedvét elvegye.

Brajlánál a Dunai hidot bevégezték.

Bukarestben az a hír, hogy most már Oroszország, megboszulandó Montenegro vereségét, Görögországot és Szerbiát is bele vonja a háboruba.

Taihodjánál, Erzerum mellett nagy csata volt, azonban az eredmény eddig ismeretlen.

Karsz előtt a törökök az oroszokat ujolag megverték.

Northcote kijelentette, hogy Europa helyzete aggodalmakra ad okot.

Milán szerb fejedelem a czár látogatásából Belgrádba haza érkezett.

Csumesira környéken Ázsiában a törökök az oroszokat egy kisebb csatában szintén megverték.

Az orosz hadsereg jobb szárnya Örményországban 20000 gyalog 3000 lovas és 50 táborigyalogból áll; centrum a mely Karszot cernirozza és Erzerum ellen előnyomulóban van 70000 gyalog, 8000 lovas és 170 ágyuból; a balszárny pedig 25000 gyalog 5000 lovas és 70 ágyuból.

Az ezzel szemben álló török hadtest áll 50000 gyalogból 3000 lovasból és 150 ágyuból.

A gyermek olyanná lesz, a milyen környezete.

III.

A gyermek gyorsan nő, csak hamar eljött az idő mikor megkivánjuk, hogy ügyesek legyenek, ekkor fájdalommal fogjuk tapasztalni, hogy gyerekeink oly félénkek szegletesek, bambák, kik megbotlanak a sima földön s a leveses tálal földre teritők; kik a legkisebb mozdulatra leverik a lámpát; kik a legelső ablaknyitáskor ki ütnek egy tábla üveget. Szóval ezekből lesznek azon szerencsétlenek, kik bármilyen nyuljanak, mindent elpusztítanak ügyetlen, járattlan kezeikkel. Sohasem kell felednünk azt, hogy sok

gyakorlat kell oda, míg a kezeknek és láboknak biztos mozgólatai lesznek. Ezeket nem lehet rövid időn elsajátítani. Minél korábban kezdjük gyermekeinket ez apró teendőkhöz bevezetni, annál hamarabb elfogadják azt sajátítani és még azon nagy előnyünk is meglesz, hogy így kezdetben a legértéktelebb tárgyakkal, melyek különben is csekély jelentőségűek, kezdetjük meg az oktatást. Míg később, gyermekeink nagyok lévén, érdekesebb és nagyobb becsű tárgyakat bizunk rájuk, melyek aztán gyakorlat és ügyesség hiánya miatt természetesen mind kárba mennek.

Nem egy szöveget hallottam mondani: „Mit törődjem én a gyerekek kis korában, majd megnő és akkor megjő az esze s egyszerre tudni fog mindenekeket.” Balga feltogás ez s a ki követi okvetlenül szerencsétlenné teszi ez által gyermekét. Mert valamin a természetben nincs ugrás, úgy az emberi érzelem, ész is csak sokféle benyomásoknak ingereknek reá hatása folytán huzamos idő alatt fejlődik ki. Tapasztalhatjuk ezt főleg egyes családoknál, kik különösen tudományaik által emelkedtek fel és vívtak ki magoknak magassabb állást a társadalomban. Az ilyen emberek gyerekeinek már több anyagi és szellemi eszköz áll rendelkezésére, mint állott szülőknek és ezen oknál fogva ő nemcsak magassabb kiképzetésben részesül, hanem bizonyosan kitünőbb eredményeket is fog felmutatni, mint ősöi.

Avagy nem így van-e az iparos, ki gyerekeit saját mesterségére oktatja nemcsak azért, hogy azt megtanulja, hanem főleg azért, hogy azt nagyobb tökéletességre vigye s az által magának nagyobb jövedelmet és biztosabb jólétet biztosítson.

Nem így van-e a művész, ki kontárkodva szegénységben és nélkülözésben élve küzd, fárad és rendíthetetlen türelemmel tanítja gyermekét silány művészetére; mert él benne a hit, hogy gyermeke magassabbra fogja azt vinni, mi által magának boldog életet biztosít. Nincs-e előttünk ezer meg ezer példa csak színművészetünk terén is? Nem egy közép-rendű színész gyermekei állanak előttünk ma mint valódi művészek!

A gyermek nevelésében látni való tehát, hogy abban nincs semmi elnapolni való. Mindennap kell gyermekeinket valami új dologra tanítanunk és ismételnünk a már előbb megtanítottakat, hogy azok kellően állandósítsanak, mert csak így lesz oktatásainknak üdvös eredménye. Mit ér fiainkat írni, olvasni, rajzolni, tanítanunk, hanem adunk nekik feladatot, melynek kidolgozásával gyakorolják magokat és bebizonyítsák munkaképességüket.

Avagy mi haszna van leányainkat szabni, varni és főzni tanítanunk, ha nem adunk nekik alkalmat hogy önerejükön ruhát készítsenek s jó ebéddel vendégesse meg. Az elméletet gyakorlattal kössük össze, mert csak így bírunk valódi hasznot felmutatni.

Továbbá igen szükséges gyerekeinket saját munka körünkbe tartozó apróbb munkák megkészítésére oktatgatni, tanítgatni. Mert e kicsinyes dolgok megismertetése, igen jótékony fejlesztő ingerül szolgál a gyermek sok oldalú tehetségeinek kifejtésére. Nem is sejtji az ember, hogy mily sokféle irányban lehet ezt felhasználni arra, hogy általuk a gyermek figyelő, megkülönböztető és értelmező tehetőségét több oldalról, megvilágosítva teljesen kifejtsék. Már két dolognak egymástól való helyes megkülönböztetése, jó eredménynek tekinthető a gyermekekre nézve.

Városi és megyei élet.

A tordai nő-egylet közgyűlése.

(Junius 14-én.)

(Vége.)

8-szor. El öknő felkéri a nagy gyűlést, hogy határozza meg miszerint az eddigi szokáshoz képest rendeztessék a szabadban nő-egyleti táncvizsga? A gyűlés bár multhatatlan szükségesnek látja pénztára érdekében a szabadba már szokott táncvizsga megtartását, — mindazon által az előzetes években előfordult kellemetlenségek kiküldése szempontjából el nem fogadhatja, hogy az oly távol eső nagy berekben rendeztessék nő-egyleti táncvizsga. Ha azonban a ligetben lehetővé válnék a táncvizsga megtartása, örömmel adja beleegyezését, s ez esetre megbízza a választmányt, hogy belátása szerint intézkedjék. —

9-szer. Olvasztatik kir. tanfelügyelő tekintetes Moldován Gergely ur felszólítása, melyben kéri a nő-egyletet, hogy a mellékelt 3 darab aláírási ívekkel, a helyben felállítani czélba vett kisdodóváda részére részvényeseket és adakozásokat gyűjtsön, — felhívván egyszerre azt is, hogy az árvaház kamatozás végett elhelyezett alaptőkéjét 50 frtos alapítvá-

nyokban, ugyan csak az előbbeni czélra leghelyesebben lehetne felhasználni. — Az olv. nő-egylet nagygyűlése, örömmel ragadja meg az alkalmat, hogy a kisdodóváda részére gyűjtést eszközöljön, s ebből kifolyólag meghatározza, hogy az aláírási íveket 3 nő-egyleti tag vegye kezébe részvényesek szerzése és adakozások gyűjtése végett. — Az ívekkeli gyűjtést önként elvállalják Puhl Ignácz öknő, Lendvai Józsefné és Nagy Mihályné vál. tagok. —

A felszólítás azon részét tárgyalni, melyben az árvaház alaptőkéje biztos elhelyezéséről tétetik említés, az olv. nő-egylet illetéktelennek jelenti ki magát.

10-szer. Olvasztatik Dániel Ferenczné választmányi tag levele, melyben megváltozott körülményei miatt az eddig oly jó indulattal folytatott teendőknél megfélemleni, legnagyobb sajnálkozásra, nem éri magát elég képesnek, annál fogva felmentését és helyébe más választmányi tag választását kéri. A nagygyűlés sajnosan veszi tudomásul Dániel Ferencznének a választmányi tagságról történt lemondását, — a nő-egylet érdekében tett szíves fáradozásáért hálás köszönetet szavaz. —

11-szer. Elnöknő felkéri a nagy gyűlést, hogy Dániel Ferenczné helyébe más választmányi tagot válasszon. Felkiáltás utján Damokos Antalné választatik meg választmányi tagnak, ki is ezen díszes hivatást éljenzések között elfogadni szíveskedett.

12-szer. Elnöknő által az eddigi gyakorlat alapján tett indítvány folytán a nagy gyűlés elhatározta, hogy egy új könyvjegyzék folytatása nyomatassék, melyben a múlt 1877-ik évi is telytartalmúlag benn foglaltassék. — Egyszermind határozattá emeli a nagy gyűlés, hogy ezután minden az olv. nő-egylet által szükségelt nyomtatványok a tordai könyvtárában eszközöltessenek.

Nem lévén több tárgy elnöknő a gyűlést feloszlatja. —

Lengyel Ádám.
n. e. jegyző.

A szegényügyről.

Mindennapi a panasz a kéregetők — koldulók által elkövetett tolvajlások miatt, s nem egyszer olvasunk hajmeresztő eseményeket, melyek tényállásuk kiderítettén, arra az eredményre jutunk, hogy elkövetői kéregetők voltak, kiknek e foglalatosság csak köpeny, melynek leple alatt életet és vagyont, veszélyeztető büntényeket követnek el. —

A koldulás takarója alá a renyhe lustaság búvik, felhasználják azok, kiket restségök dolgozni nem enged, s számos példát találunk arra, hogy magukat megesonkítják, elégtelenítik, csak hogy egy jel legyen testükön, a mely könyörületesre gerjessen, — azonban gyakrabban ébreszt ez állapot utálatot, mint könyört, — de az eredmény egy, mert az utálatos látásától is, adományyal kell hogy meneküljünk. —

Ezzel nem azt akarjuk mondani, mintha attól, ki valóban könyörületesre méltó, — sajnálnok fillérünket, — hanem azt, hogy ellenei vagyunk a nyilvános koldulásnak, — ellenei annak, hogy éktelen alakok uton, útfélen elállják lépteinket, s a gyengébb nőnemű gyermekeket irtozattal töltsék el, — s ellenei vagyunk annak is, hogy a nyomor köpenye alatt tolvajok és gyilkosok tolkodjanak hajlékainkba. —

És ha bepillantunk e páriák erkölcsi életébe megborzad jobbjársunk, hogy őket embertársainknak kell neveznünk. —

Az összegyűjtött filléreket szomorú sorsuk enyhítésére és javítására fordítják talán? — — —

Ezt nem teszik, hiszen akkor elveszne mesterségük, nekik szükség szerint, szegényeknek kell lenniök s a mit kapnak eldorbézolják. —

Százalomra méltó embertársaink sorsán enyhítenünk kell, ezt parancsolja jobb érzésünk, ámde meg lehetünk győződve, hogy számtalan esetben az adományozott fillért sárba dobtuk, nem ritkán eszközeül a legáljasabb erköletelenségnek. —

Ha tehát valóban jót akarunk tenni e nyomortakon, ésszerűleg kellene azt tenni. —

Az útát kimutatja a törvény, még pedig a törvényeknek két ellentétesnek látszó rendelete.

Az egyik a nyilvános koldulást tiltja, és azt bünteti, a másik a községeknek köteletségévé teszi, hogy szegényeiről gondoskodjék. — A kettőből pedig önként következik, hogy idegen helységben éppen nem szabad koldulni, — s még is, városról városra, faláról falúra vándorolnak a vásárookra, — s a törvény határozott rendelete az előljárásságok szemé láttára, s elnézésével megsértetik.

A községnek kell szegényeiről gondoskodni.

Az, ki aggodva kíséri szemével a kéregetőt kapujáig, hogy valamijét nem lopja e el, bizonyosan

szívesebben adja a koldusoknak szánt filléreket egy közpénztárba, a mely módon létesített alaptól egy város, egy helység saját szegényeit segíeyezheti. — Ha arra módja nincs, hogy szegény házat letelestsen, elhelyezheti a szegényeket azok rokonaihoz, vagy más emberekhez, kiknek aztán, a lakosság részéről begyűjtendő adományokat rendes időben kiosztja. — Ezzel meg volnánk kimélve a kellemetlen látogatásoktól, s a helység által tartott szegények rendőri felügyelet alatt tartatván, a felügyeletnek arra is kellene tenderen, hogy a nyert pénzt iszákosra erköletelenségre ne használják. —

Igy a nyilvános koldulást merőben el lehetne tiltani, a lakosság a rendszabályokat ismervén bátran utasíthatna el minden kéregetőt ajtója elől. — A koldusok saját községükbe visszakényszerítvén, csakhamar kénytelen lenne mindenik a szegény és koldusügyet rendezni. — A segélyben részesülöket reá lehetne szorítani oly munkák teljesítésére, melyre képesek, alkalmasok, s míg ez által egyfelől e nyomorult osztály rendes életre szoktathatók, a lakosság nyugalmát adnak vissza. —

Legkívánatosabb volna minden esetre, ha az ügyet a törvényhatóságok, vagy éppen a kormány, avagy országgyűlés venné kezébe, hogy a rendszabály általános legyen, mert ha az üdvös egy helységben, bizonytalán ép oly üdvös és kívánatos a haza minden községére nézve. —

Rövid szemle az ázsiai török főhadi szállás felett.

Az Erzerumból Karszba vezető út, s a mellette fekvő falvak a legesendesebb béke képét viselik. —

Kicsiny karavánok, melyek a katonaság részére élelmet és hadiszereket szállítanak, — s a mezőn tanyát ütöttek, egy zászlóalj katona, kiknek rendeltetése, hogy egy magános álló dombon félig kész vedműveket teljesen elkészítsék, — két század gyalogság a kiperkőji táborban, és gyalogsági őrszem az Araxeren keresztül vivő pompás köhid mellett, — végül egy karaván menekül, — ezek az egyedüli jelenségek, melyek a fő hadászati és hadművelési vonalon a dúló háborút gyamitattják. —

Még a főhadiszállás közvetlen közelében sem zavarja egyéb a nyugalom és béke képét. —

Midőn az ember a Soghanlú — Dagh hegygerinczen átmegey — távol keleten három szabályos fehér foltot pillant meg, egy menedékes gyepes oldalon. Lassan lassan a fehér foltok kibontakoznak a szemlélő előtt részleteikre, — míg nem kivehető, hogy sátrakkal áll. — Közelebb érve meglátja az ember, hogy a fehér sátrak között nagy — zöld — tisztí sátrak is vannak, — lát részben czövekekhez kötve, részben szabadon legelészve szág meg száz lovat, — kezek a tábor körül, — míg végre kiderül, hogy ezek a tábor őrszemeinek lovai. —

Az élet a török táborban nagyon komoly, nagyon esendes, minthogy szeszos italt inni egy általában nem szabad, mindazt nem találjuk itt fel, mi az ennyira komoly időben, az európai tábori élet egy egy pillanatát felderíti. —

Itt nincsen markotányos nő, nincs sem zone, sem társas összejövetel — mulatság. —

Szakadatlan hideg éjszakayugoti sivit a sátrak felett, lobogtatva a sátrak vásznát, s szaggatva annak köteleit, úgy hogy az embernek csodálkozni kell, miként nem kapja fel és röpti tova a csinos kis sátrakat. — Szintugy dideregnek szegény lovak, melyek a sovány füven rágnak, hasonlót az embernek, kik lassú léptekkel mennek állomásaikról sátrak felé, köpenyegök esuklyáját fejükre húzva, s mindenik alig várja, hogy behuzodjék. —

Meg kell gondolnunk, hogy a tenger színe felett 7500 lányi magosban vannak. —

Mukhtar Achmed pasa, a főparancsnok mintegy 39 zászlóalj gyalogság, 52 század lovas, és 180 ágyu felett rendelkezik, melyek közül 60 ágyu Karszban, 24 Batumban, 24 pedig Ardahában van; 9 zászlóalj gyalog 24 ágyu Karahunkiak előtt a Soghanlú Dagh táborban van, — a többi Kara Derbend és Delibaba, Ölti Ardannutsh és Pennékben, mely helyeket azonban nagyon természetesen, a harez esélyei szerint változtatják, a parancsnokság által kijelölt hadállások szerint. —

Tartalék sereg Ázsiában nincs, s határozott számítás és ítélet szerint azt kell mondani, hogy az ázsiai hadsereg az előtte álló eseményekkel szemben nem elég erős, — ezért tüzetett ki ezélül, hogy az lehetőleg csak védelmi állást foglaljon el, hogy időt lehessen nyerni Erzerum megerősítésére. —

Erzerum arra van kitéve, hogy minden hátráló sereget, — melyeknek kötelessége az ellenséget előhaladásban akadályozni, magába foglaljon.

Czél tehát, hogy ha az erődtitési munkálatok belesznek fejezve, — a sereg egyesítették, hogy így az oroszoknak nem csak a bennebb hatolásban sikeresen ellentálljon, hanem hogy egyszermind az ily hatalmas erősségül szolgáló Erzerum a támadásra biztos támpontul szolgáljon. —

Törvényszéki csarnok.

Junius 22-én megtartott végtárgyalás.

Elnök: Dr. Damokos Antal, bírák: Abt Ernő, Sulutz Dénes, jegyző Máthé Albert, kir. ügyész Csekme Béla, vádlott, Székely Albert. —

A megtartott végtárgyalás tárgyát Székely Albertnek 1877 martius 15-én délután Bodor Miklós sérelmére elkövetett életveszélyes cselekménye képezte, mely ténye vádlottnak Torda város közönsége előtt is tudomásos, mert annak idejében közbeszéd tárgya volt. —

A tényállás röviden következő. Székely Albert martius 15-én ebédután Simon Máriával, kivel hitetlenül élt, összeszólalkozván, az egymás között váltott heves kifejezések után Simon Mari pakolni kezdett, s a véletlenül ott megjelent Bodor Miklóst egy lidának az udvarra leendő kivételére kérte fel, a mit Bodor Miklós hajlandó lévén teljesíteni, e miatt Bodor Miklósa támadt vádlott, s rövid vita után egy kezébe vett sertésölő késsel Bodor Miklóst bal arca fölé tájt életveszélyesen megsértette.

A kir. törvényszék Székely Albertet a btk. 152-ik §. és 155-ik §. a. b. pontjában körülírt súlyos testi sértésben a bpr. 270, 263 és 264-ik §-ok alapján bűnösnek mondta ki, ezért a btk. 155 §-é. pontja szerint 1 évi súlyos, hetenként egy nap. börtönnel szigorított börtön és 70 frt. kártérítésre ítélte. —

(—)

H i r e k.

— **Tisztelettel kérjük** fel lapunk t. megrendelőit, hogy az előfizetési pénzeket mielőbb beküldeni sziveskedjenek.

— **Megyénk eseményeinek** hű tükörét akarjuk előállítani s átszolgáltatni a nagy közönségnek és sajtónak. Ezen feladatunkat csak úgy teljesíthetjük kellő pontossággal, ha lapunk barátai az ált. lefolyó eseményekről rövid tárgyalással értesítenek. Megyénk, közönségünk és lapunk érdeke meg kívánja ezt. Felkérjük ügybarátainkat e kérelmünk teljesítésére.

— **Szentjánosnapi országos vásárunk** szép időben, szép eredménnyel folyt le. — A baromvásárra kereskedők jöttek Budapestről, Kolozsvárról, Aradról, Nagyváradról, M.-Vásárhelyről, Szamosújvárról. stb. — Eladásra nagy mennyiségű marha volt behajtva. Elkelt szarvasmarha 3339 darab, 16 327, összesen 3666 darab. — A legmagosabb és legalacsonyabb árak következők voltak: ökrökönél 320—160 frt; tulkoknál 160—110 frt; borjas teheneknél 100—60 frt; meddő teheneknél 75—45 frt; tinóknál 40—25 frt; végre a lóvaknál 124—5 frt. 50kr. A gyapju vásár szintén élénk volt, s az kereskedők, valamint debreczeni és nagykarolyi gubások szedték. Elkelt mintegy 28000 kilogramm gyapju, a mely minősége szerint 32—29 ftal fizettezt. A bárány gyapjut 31 ftal fizették. — Jó vásár volt még a takarmány betakarításához szükséges gazdasági eszközökben. — A kézműveknek azonban kedendősége nem volt, legfeljebb a földműves nép által vásárolt ruházati cikkek érdemelnek e tekintetben megemlítést.

— **Ha az ember nem szereti** a munkát, rest miként a lajhár, pénz nines és mégis ur akar lenni, akkor bizony olyan mesterséghez fog, a mihez egy munkás, pénzes, meg ulti ember fogni nem szokott. A „Magyar Polgár“ lépten — nyomon constatatja, hogy táviratait az „Ébredés“ mily számban és mily mértékben szokta átfordítani az „uri“ nyelvre és aztán, ugy adni ki, mint „sajátjait“ de hát az a másik nem sokat szokott csinálni abból; ez a tempó ugyan nem uri, de lát ő mégis csak ugy csinál. Mi nem vesszük magunknak azt a fáradságot, hogy aként csináljunk, mint a „M. P.“, habár jogunk volna hozzá, mert közleményeinket szintén szűrőstől — börtöstől átveszi s tollaskodik velük, mint eredetiekkel, innen átmennek a „Kelet Népebe“ Budapestre s eltartjuk a conservatívok közleményekkel. Megjegyeztük, hogy az „Ébredés“ egyik számában nem több, mint 7 közleményünk, fénylett „eredeti“ gyanánt. Nines hatalmunkban változtatni a dolgot; legfennebb sajnálkozunk azon, hogy

egy oly lap akar életet és lelket adni „egy bizonytalan valaminek“, hogy ugy mondjuk, de elég helytelenül „pártnak“, mely szintén mások életét élőkődik. Ha izekre bontanok azt a lapot, miként egy esirkét, meggyőződnenk arról hogy sem a láb, sem a fej, sem a mell, sziv, meg tudó nem az övé csak — a toll.

— **A „Manases“-ügy**, miként a nagyszabású Tichborne-per, már igazán véget ért; ugyanis „bizalmas körben“ kijelentette, hogy Sziberiával csak épen a n.-várad börtönben ismerkedett meg, hol a börtön rendszer tanulmányozása végett több ideig tartozkodott. E bizalmas „felvilágosítás“, mint ultimátum, a távirat-sodronyok segítségével, még egyszer közöltetett a diplomacia ügynökeivel, s ezzel a diplomacia el lett csitítva merőben. Most Manasest a börtönben komoly anyagi veszély fenyegeti. Ugy halljuk, hogy a két lap, melyek külön tudósítókat küldtenek a helyszínre, Szovátra, kártérítési keresetet szándékoznak indítani a legalább is méltatlanul okozott költségekért. A per jó kimenetelre iránt semmi kétség és így Manases Sziberiai birtokát komoly veszély fenyegeti.

— **„Dalkör“-ünk** komolyan készül valamire. Minden este próbákat tart, szebbnél — szebb dallamokat hallhatunk, ha este felé a „Leánynevelde“ előtt elsétálunk. Ez mind szép dolog, csak egyszer még is bár megmondaná, hogy mire készül, hogy tudnok miután nagyon, de nagyon régideje, hogy semmi féle ünnepélyt nem rendezett. Ugy vagyunk meggyőződve, hogy egy egylet, különösen ha dalegylet czélja felé sikeresen csak ugy tör elő, ha a közönséget is részleteti valamibe; önmaga iránt az érdekeltséget ez uton éleszti és fenntartja s nem engedi, hogy a közönség csak üvegen keresztül hallgassa az üveg hangokat. Mi oly derék-egyletnek ismerjük a Dalkört, hogy ha minden három hónapban rendezne egy estélyt, a közönség bizonyára pártfogolná azt, ez által a dalnak híveket szerezne, a társulati szellemre pedig jelentékenyen hatna.

— **Házasodni ment** ment a Z.; két héttel később szemben találja egyik ismerőse s kéri „Mi baj, oly levert, talán kórosat hozott?“ „Nem biz én, hanem keresztet!“ volt a válasz. Mi jó ötletnek tartjuk a feleletet, de meg vagyunk győződve arról is, hogy Z. barátunk édes felesége nem így okoskodik.

— **Kérelm és felhívás.** A dévai réaliskolai segélyező egylet érdekében több gyűjtőívet és felhívást voltunk bátrak f. évi januártól kezdve kibocsátani. Minthogy azonban a szétküldött íveknek alig 10% érkezett ide vissza, a megkeresettek ismert nemes ügybuzgalma pedig remélnünk engedi, hogy súlyos anyagi viszonyaink jobbra fordultával eső szözetunkat meghallgatandják legitt értesíteni kívánjuk szives itartóinkat, hogy a beküldési határidőt f. évi június végéről 1878 január 31-ig terjesztettük ki. Déván, 1877. június 23-án. Matusik Nep. Janos igazgató Téglás Gábor jegyző.

— **A rendőrséget mindenütt** ütni szokták; sok helytt azért, mert rendet csinál, más helytt azért, mert rendet nem csinál. Ez az a hivatal, melyet minden ember megbírál, szembe előtt van az embernek, felfogadtuk, hogy rendőrségünk ellen nem irunk többet, mert beláttuk, hogy a meglévő szervezet mellett nem kívánhatunk rendet sem. Hat száll legény, a kik mindenek előtt a tanácsnál dienek is, 9000 lakossal bíró városban, ha mindig talpon lennének sem tudnák az éjjeli utcazi ujjongásokat, kisebb verekedéseket és esendzavarásokat megakadályozni; azért félre tettük azon panaszt is, melyet rendőrségünk ellen ujabban vettünk. Kötelessége azonban áldozatra kész képviselőtünknek a rendőrséget oly lábra állítani, melyet igényeink megkövetelnek. Vegye figyelmbe képviselőtünk a felszólalást s győződjék meg róla, hogy egy városnak mindenek előtt jól szervezett rendőrségre van szüksége, sok minden féle bajt előz meg ez s az adozó polgárok nyugalmaát védelmezi meg.

— **Határvillongás** foly Peterd és Mészki községek között, s a mind halljuk, a mészkiök 90 db. marhátt hajtattak be a peterdiek részéről. A multkor a peterdiek egy nagy rész erdőt vágtak le önkénylég; legujabban ugyanesak a peterdiek juhnyájaik által praevariáltak. Ezelőtt néhány évvel e villongásnak egy áldozata is volt; több peterdi egy mészkiöi erdőkerülőt ütöttek agyon. A kérdéses határ részért a kereset rendes uton foly, a közigazgatás azonban, igen helyesen eselekednék, ha e villongás megakadályozása végett lehetőleg erőlyesen intézkednék, addig a mig szomorubb következmények nem állanak be.

— **Tolvajok a jégveremben.** Még a jégvermek sem maradhatnak már nyugton a tolvajoktól. Többen lehetnek, persze ismeretlenek még, a kik a mult éjszakán a kincstári birtokokat bérletben tartó társaság jégveremének zárjait fel akarták törni, a mi nem sikerülvén, a jégverem oldalát bontották fel s

vagy három a jégverembe bepotyogott. Azt hitték, hogy pálinka raktár az s meg voltak lepelve a hűvös levegő, meg a hideg jégdarabok által. Ingyen azonban nem jártak, mert néhány darab jég eltulajdonításával, távoztak el.

— **Scholez Nickel és Fekete Lajos** tanárok vezetése alatt, a gyakorlati körutban lévő 15 selmeci erdész-növendék f. hó 24-én reggel érkezett városunkba. — A polgármester a gyéresi indóházhoz, e czélra szivességből átengedett szekereket küldött, a városba érkezve pedig szállásoltattak el. — Itten meg szemlélték a kincstári gőzfürészt és faraktárt, azután a sóbányát, me y mindkét helyen a tisztikar őket legnagyobb szivélyességgel fogadta. — A bányát, az előzékenységeről ismert nagy fényesen kivilágította. — Este banquet volt a „Korona“ vendéglőben, — 25-én reggel pedig vendégeink tovább utaztak Kolozsvárra.

— **A sós víz használatát** a helybeli pénzügyőri biztos minden kigondolható módon igyekszik megnehezíteni. Ugy halottuk, hogy kincstári sóskutak bezárását, az ezt eszközlő hivatalos közegeknek remunerálni szokta. Szeretnők határozottan tudni, hogy igaz e ez, s hogy valjon nem ily féle rugója van-e a velünk szemben tanusított nagy hivatalos buzgóságnak?

— **Egy bolond zsidó** sok bajt okozott a lefolyt országos vásáron. — Mindenféle üzletekbe beleegyedett, felpénzeket adott árúczikkre, melyeket nem tudott aztán kifizetni, panaszolt állítólagos üzletársak ellen, hogy vele a haszonból nem akarnak osztozni. Végre hintot fogadott, melylyel a a városban kucsirozott, seres hordót veretett csapra, s a helybeli zsidó ecelesianak 16 fot. adományozott. Mely tényekből végre kiszült, hogy állapotján felül, magos régiókban jár képzeletével.

— **Német sängerek** ütötték fel sátrukat a „Korona“ vendéglő termében, angol chanzonett énekes és tánczosné, szerecsenének, „hires“ mimikyan közöttök. Im a lerchenfeldi és terézvárosi civilizatio megtalálta utját a mi vadonunkban is. —

— **A bágyoni és felvinczi járásokra** gyűjtőgatókra és társaikra kért statariumot a kormány nem rendelte el, hanem utatsította a közigazgatást lehető erőlyes intézkedések tetelére. Ezen intézkedéseket közigazgatásunk meg is tette, mind tudjuk azonban, Kövenden a nyugalom helyre állott.

— **Lázadást és zendülést** szeretne látni egy két lap, hogy bebizonyítsák közigazgatásunk rosz voltát. S miután mindezeket hiában várták elhiresztelték, hogy Zentdelkén és Hosszuszon csakugyan lázadás volt és így ama lopoknak egy lyuk nyílt, melyen át sipoltak is a mi ázsiai állapotainkról. A bukaresti „Romanulu“ aztán felvette a szót és beszélt is róluink, mint ázsiai barbárokról. Még is csak jó dolog, ha vannak köztünk olyanok is, a kik egy huron pendülnek, és egy kézre dolgoznak Bratianuval. Igy ártanak az ország tekintélyének azok, a kik miután másképpen nem sikerül, Herostrates utján akarnak hírnévre szert tenni.

— **Az unitárius középtanodában** ma kezdődnek az évi vizsgálatok s tartani fognak e hónap végéig.

— **Polgári iskolánk** felállítás ügyében tárgyalás foly a helybeli unitárius gymn. igazgatóságával, illetőleg az un. Consistoriummal. A fennálló 5 oszt. gymnaziumot egy 6 oszt. polgári iskola váltaná fel, a mi ha sikerülni fog városunk tanügyi t. kintetben hatalmas lépést tenne előre, mig más felől törvényben kiirt kötelességének sokkal kevesebb áldozattal volna képes eleget tenni. Igen ohajtandó volna, hogy a jövő tanévvel ily alakban a polgári iskola két osztálya megnyitassék.

CSARNOK.

A férfi sziv.

Beszély, írta N. F.

(Folytatás.)

Herbert köszönt, mélyen meghajolva, — de Ida oda sem ügyelt, — épen a Sangroi herceg egy ölczen nevetett.

Az előbb említett szolga megjelent, a hintó ajtaját kinyitá, — gyorsan egy más kocsiba ült, s sebesen elvágatott, hogy otthon, a lépesőknél urnőjét fogadhassa.

A Sangroi herceg felsegíté Idát a kocsiba. — Az udvari vadász becsapta ajtaját, felszökött hátul a bakra, a lírés inas mellé. —

A koci előtt egy szolga nyargalt, a többi eseléddelel egyszínű, arannyal díszített barna kabátban hosszú aranyozott rúdon lámpát vive előre. —

A koci elrobogott, — rövid időközben a hercege is Herbert utána sohajtott keserűen:

„Nagy hibája az ön unokahágnak, hogy olyan gazdag.“

